

**Διήγησις του Αχιλλέως.
Κριτική έκδοση από το χειρόγραφο του Λονδίνου
British Library Additional 8241**

Το κείμενο της δημόδους μυθιστορίας *Διήγησις του Αχιλλέως* (γνωστής και ως *Αχιλλήϊδα*) που περιέχεται στο χειρόγραφο British Library Additional 8241 (=L), απευθύνει στον σύγχρονο μελετητή μία πρόσκληση και συνάμα μία πρόκληση. Πρόσκληση γιατί η *Αχιλλήϊδα* L, ύστερα από τη σχεδόν ταυτόχρονη έκδοσή της από τους B. Haag (1919) και D. C. Hesselting (1919), παρέμεινε μέχρι και σήμερα παραμελημένη. Τα εκατό και πλέον χρόνια που έχουν περάσει από τότε, καθιστούν απαραίτητη την κατάρτιση μιας σύγχρονης και άρτιας μεθοδολογικά έκδοσης που θα επαναφέρει στο προσκήνιο τη συγκεκριμένη διασκευή. Πρόκληση λόγω της “ρευστότητας” των κειμένων της μεσαιωνικής λογοτεχνίας. Ο μελετητής της περιόδου δεν είναι αντιμέτωπος με κείμενα “οριστικά”, καθώς το έργο που περνά στο χειρόγραφο διασώζει και τις ηθελημένες ή μη επεμβάσεις του αντιγραφέα του. Έτσι, η κριτική του αποκατάσταση —και κατ’ επέκτασιν η προσέγγιση σε μία μορφή κατά το δυνατόν συγκεκριμένη— είναι απαραίτητη πριν προχωρήσουμε στον σχολιασμό και την ερμηνεία του.

Παρόλο που το έργο παραδίδεται σε τρεις εκδοχές (L, N, O), το ενδιαφέρον των μελετητών έχει στραφεί κυρίως στη διασκευή της Νεάπολης με επιχείρημα την “αρτιότητα” της, (κυρίως λόγω της μεγαλύτερης της έκτασης). Παράλληλα, ενώ για τις διασκευές της Νεάπολης και της Οξφόρδης διαθέτουμε σχετικά πρόσφατες εκδόσεις [Cupane (1995), Smith (1999) κατά το χφ. N· Smith (1990) κατά το χφ. O], η διασκευή L δεν έχει υποστεί συστηματική και ολοκληρωμένη φιλολογική επεξεργασία. Στους λόγους για τους οποίους μία νέα έκδοση της *Αχιλλήϊδας* L αποτελεί desideratum της φιλολογικής έρευνας στο πεδίο της μεσαιωνικής δημόδους φιλολογίας, πρέπει να προστεθεί και η αδυναμία ανασύνθεσης του αρχετύπου της *Αχιλλήϊδας*, δεδομένου ότι στις τρεις διασκευές που μας παραδίδονται, εντοπίζονται διαφοροποιήσεις όχι μόνο σε επίπεδο έκτασης και θεματικής, αλλά και στη γλώσσα. Η αυτοτέλεια των L, N και O μας υποχρεώνει να μελετήσουμε κάθε διασκευή ξεχωριστά, ενώ είναι πλέον κοινώς αποδεκτή η πρακτική της αυτόνομης έκδοσης κάθε παραλλαγής, εφόσον οι διαφορές μεταξύ των κειμένων είναι ανυπέρβλητες. Οι παραπάνω λόγοι υπαγορεύουν την ανάγκη κατάρτισης μιας σχολιασμένης κριτικής έκδοσης που θα φωτίσει πολλαπλές πτυχές του έργου και τα συναφή ερευνητικά ζητήματα, καθώς και τους όρους ανάπτυξης, διαμόρφωσης και εξέλιξης του είδους της μυθιστορίας.

Συγκεκριμένα, μία νέα έκδοση του κειμένου καλείται να απαντήσει σε πολλαπλά ερωτήματα ήδη από την Εισαγωγή της, ξεκινώντας από την αναλυτική περιγραφή του χειρογράφου, τη θέση του κειμένου στην παράδοση του έργου και τη σχέση μεταξύ των τριών εκδοχών και, στη συνέχεια, σχολιάζοντας διεξοδικά τις συγκλίσεις και τις αποκλίσεις μεταξύ των τριών χειρογράφων. Προς διερεύνηση είναι το ζήτημα της χρονολόγησης του κειμένου, καθώς και οι πηγές του σε συνάρτηση με τον κύκλο της μεθωμηρικής παράδοσης με τον οποίο και δημιουργεί δεσμούς, αλλά και ο ευρύτερος διακειμενικός του ορίζοντας. Παράλληλα, έμφαση θα δοθεί στην ανάδειξη της λογοτεχνικότητας του κειμένου, σε συνάρτηση όχι μόνο με την ερωτική μυθιστορία της υστεροβυζαντινής περιόδου αλλά με την πολιτισμική του ταυτότητα όπως αυτή διαμορφώνεται στη μεσαιωνική δημόδη παραγωγή, και με την ένταξή του στην εξελικτική πορεία της λογοτεχνικής παραγωγής της Δύσης, με άξονα το ενδιαφέρον που διαμορφώνεται για τον τρωικό μύθο. Άλλα ζητήματα που θα σχολιαστούν στην Εισαγωγή, αφορούν στη σχέση που αναπτύσσει η *Αχιλλήϊδα* L με άλλα δύο δημόδη έργα που

περιέχονται στον κώδικα Additional 8241, *Φλώριος και Πλατζιαφλώρα και Στίχοι περί Έρωτος Αγάπης* («Έρωτοπαίγνια»). Απαραίτητη είναι επίσης η αναλυτική περιγραφή της γλώσσας αλλά και του μέτρου/ύφους.

Περνώντας στην έκδοση του κειμένου και στις αρχές που θα εφαρμοστούν, προτεραιότητα του προτεινόμενου πονήματος θα αποτελέσει η αποκατάσταση της *Αχιλληίδας* L, με σεβασμό όμως στη χειρόγραφη παράδοση ώστε να μην αλλοιωθεί η γλωσσική μορφή και το γλωσσικό επίπεδο (register) στο οποίο ανήκει το κείμενο. Δεδομένου, μάλιστα, ότι το L τείνει προς ένα δημωδέστερο γλωσσικό ύφος σε σχέση με το N, με αποτέλεσμα να παρατηρούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις σε επίπεδο λεξιλογίου, μορφολογίας και σύνταξης, η άκριτη υιοθέτηση γραφών από τα άλλα δύο χειρόγραφα θα μπορούσε να οδηγήσει στη δημιουργία ενός νέου, «τεχνητού» κειμένου που απομακρύνεται από τη χειρόγραφη παράδοση. Επίσης, ένα σοβαρό ζήτημα που λόγω της συχνής παρουσίας ελλিপών, άμετρων και υπέρμετρων στίχων καλείται να επιλύσει ο εκδότης της *Αχιλληίδας* L, αποτελεί η μετρική αποκατάσταση του κειμένου, με τρόπο όμως που θα αποτραπεί η στρέβλωση του χαρακτήρα του.

Η έκδοση της διασκευής L της *Αχιλληίδας* θα συνοδευτεί από εκτενή ερμηνευτικό, πραγματολογικό και κειμενολογικό σχολιασμό προκειμένου να καλυφθούν τα κενά της υπάρχουσας βιβλιογραφίας. Επιπλέον, θα συνταχθεί γλωσσάριο, το οποίο, σε συνδυασμό με τη συστηματική περιγραφή της γλώσσας στην Εισαγωγή, θα αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για τους μελετητές της μεσαιωνικής δημώδους γραμματείας. Σημείο εκκίνησης για τη σύνταξη της προτεινόμενης εργασίας θα αποτελέσει το ψηφιοποιημένο χειρόγραφο Additional 8241 που παρέχει η Βρετανική Βιβλιοθήκη, ενώ θα ακολουθήσει και αυτοψία. Παράλληλα, θα γίνει αντιπαραβολή και με τις δύο άλλες εκδόσεις του έργου (N και O) βάσει όλων των διαθέσιμων πηγών (χειρογράφων και εκδόσεων).

The text of the byzantine vernacular romance *Tale of Achilles* (also known as *Achilleid*) contained in the British Library Additional manuscript 8241 (= L), addresses the contemporary scholar an invitation and a challenge. An invitation because the *Achilleid* L, after its almost simultaneous publication by B. Haag (1919) and D. C. Hesseling (1919), remained neglected to this day. The more than one hundred years that have passed since then, oblige us to prepare a modern and methodologically sound edition that will bring this version back to the forefront. Challenge due to the "fluidity" of the texts of medieval literature. The scholar of the period is not confronted with "fixed" texts, as works preserved in manuscripts, also reflect the intentional or unintentional interventions of their copyists. Thus, their critical restoration — and consequently the approach in a form as specific as possible — is necessary before we proceed to comment on and interpret them.

Despite the fact that the *Achilleid* is delivered in three versions (L, N, O), the interest of scholars has focused on the adaptation of Naples with the argument of its "superiority" (mainly due to its greater length). At the same time, while for the versions of Naples and Oxford we have relatively contemporary editions [the manuscript N by Cupane (1995) and Smith (1999)· the manuscript O by Smith (1990)], the version L has not undergone a systematic and comprehensive literary elaboration. To the reasons why a new critical edition of *Achilleid* L is a desideratum of literary research in the field of medieval vernacular literature, must be

added the impossibility of reconstructing the archetype of *Achilleid*, since in the three versions of the work, differences are found not only in length and thematic, but also in language. The autonomy of L, N and O obliges us to study each adaptation separately, while the practice of autonomous publication of each variant is commonly accepted when the differences between the texts are insurmountable. The above reasons dictate the need to compile an annotated critical edition that will shed light on multiple aspects of the text and related research issues, as well as the conditions for the development, shaping and evolution of the romance genre.

Specifically, a new publication of the *Achilleid* L is called upon to answer multiple questions already from its Introduction, starting with the detailed description of the manuscript, the role of the version L in the transmission of the work and the relationship between the three versions and then commenting in detail on convergences and discrepancies between the three manuscripts. To be investigated is the issue of the dating of the text, as well as its sources in relation to the cycle of the methomeric tradition, but also its wider intertextual horizon. At the same time, emphasis will be placed on highlighting the literary context of the text, in relation not only to the erotic fiction of the late Byzantine period, but also to its cultural identity and its incorporation in the evolution of Western literary production, centered on the interest formed in the Trojan myth. Other issues that will be commented on in the Introduction, concern the relationship that *Achilleid* L develops with two other works contained in the codex Additional 8241, *Florios and Platziaflora* and *Verses on passionate love* («Love Songs»). A detailed description of the language and the metre/style of the text is also necessary.

Turning to the publication of the text and the principles that will be applied, the priority of the proposed work will be the restoration of the *Achilleid* L, but with respect to the handwritten tradition so as not to alter the language form and the register of the text. In fact, the *Achilleid* L tends to a more popular linguistic style than N, so the indiscriminate adoption of scripts from the other two manuscripts could lead to the creation of a new, "artificial" text. Another serious issue that the publisher of the *Achilleid* L has to solve due to the frequent presence of incomplete, immeasurable and excessive lyrics, is the metric restoration of the text, but in a way that will prevent the distortion of its special character.

The edition of the *Achilleid* L will be accompanied by extensive interpretive, factual and textual commentary in order to fill the gaps of the existing bibliography. Furthermore, a glossary will be compiled, which, in combination with the systematic description of the language in the Introduction, will be a useful tool for scholars of medieval vernacular texts. The starting point for the drafting of the proposed work will be the digitized manuscript Additional 8241 provided by the British Library, and the manuscript inspection will follow. At the same time, a comparison with the other two versions of the work (N and O) based on all available sources (manuscripts and editions) will be made.